

УКРАЇНА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
СЬОМЕ СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

від 28 липня 2016 року № 33-7 /2016

м. Хмельницький

Про виконання обласної програми пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій на 2013 – 2015 роки

Розглянувши подання Хмельницької обласної державної адміністрації та керуючись пунктом 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про виконання обласної програми пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій на 2013 – 2015 роки взяти до відома (додається).

2. Рішення обласної ради від 19 червня 2013 року № 19-16/2013 «Про обласну програму пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій на 2013 – 2015 роки» зняти з контролю.

Голова ради

М.Загородний

З В І Т

про виконання обласної програми пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій на 2013 – 2015 роки

Заплановані програмою кошти обласного бюджету на реалізацію заходів програми не виділялися. На місцевому рівні залучалися позабюджетні та спонсорські кошти, на окремі заходи виділено кошти безпосередньо з місцевих бюджетів.

У рамках заходів програми структурними підрозділами облдержадміністрації, місцевими органами влади, правоохоронними органами вжито наступних заходів:

до п. 1. – забезпечено роботу обласної міжвідомчої комісії у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій. Положення про обласну міжвідомчу комісію у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій та її склад затверджено розпорядженнями облдержадміністрації. Так, відповідно до Положення, що затверджено розпорядженням облдержадміністрації від 21.03.2011 року № 109/2011-р, засідання комісії відбуваються не рідше одного разу на півріччя; за звітний період проведено 5 засідань та розглянуто 15 питань;

до п. 2. – організовано історико-архівні дослідження з метою встановлення необлікованих місць поховань жертв війни та політичних репресій:

– Державним архівом області складено перелік документів, що містять інформацію про місця поховань в'язнів політичних репресій 30-х – початку 50-х років ХХ століття. До переліку внесено 113 документів, які зберігаються в архіві;

– у Шепетівському районі учнями шкіл у співпраці із районною громадською організацією «Ветеран Шепетівщини» проведено архівні дослідження та встановлено близько 200 нових прізвищ визволителів;

– у Дунаєвецькому районі встановлено 3 необлікованих місця поховань жертв війни (могила євреїв на території житлової території сім'ї Чичановських – м. Дунаївці, єврейське кладовище – с. Січинці, могила розстріляних місцевих жителів – с. Рачинці);

– у м. Волочиськ у 2013 році фахівцями Хмельницького обласного осередку Українського товариства «Меморіал» ім. В.Стуса проведено історико-архівні дослідження та опитування місцевого населення щодо місця загибелі на початку 1941 року та невпорядкованого поховання воїнів Червоної Армії між селищем Війтівці та с. Кривачинці;

– у 2013 році надруковано інформаційно-довідкове видання за матеріалами пересувної історико-документальної фотовиставки

«Хмельниччина в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років», яке містить 180 світлин, 123 архівних документи та 83 світлини Героїв Радянського Союзу;

– спільними зусиллями архівістів, істориків, краєзнавців, викладачів наукових установ у 2013 році опрацьовано архівні документи, фотоматеріали, газетні публікації, інтерв'ю про події Великої Вітчизняної війни на Хмельниччині, що опубліковано у збірнику документів, матеріалів та світлин «Подолляни в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945 років)» обсягом 492 сторінки, тиражем 300 примірників;

– за результатами проведених досліджень підготовлено до видання каталоги-довідники «Поховання періоду II-ї Світової війни (1941-1945 років) на території Волочиського, Городоцького, Ізяславського районів». Проводиться робота з підготовки каталогу-довідника «Поховання періоду II-ї Світової війни (1941-1945 рр.) на території Кам'янець-Подільського району»;

– видано 5 та 6 томи з серіалу «Реабілітовані історією. Хмельницька область», якими завершено роботу Хмельницького обласного відділення Пошуково-видавничого агентства рідколегії серіалу «Книга Пам'яті України»;

– головою Шепетівського районного осередку Національної спілки краєзнавців України зібрано матеріали та видано друком посібник для вчителів та учнів району «Освітняни району – жертви політичних репресій»;

до п. 3. – проведено із залученням представників наукових, спеціалізованих закладів та установ, громадських організацій відповідного спрямування, шкільної та студентської молоді пошуково-польові, експедиційні роботи з метою виявлення раніше невідомих та непохованих останків жертв війни та політичних репресій:

– у м. Шепетівка у 2013 році встановлено зв'язок похованого Героя Радянського Союзу Павла Поповича з його земляками із Республіки Хакасія РФ, які відвідували могилу героя;

– у Чемеровецькому районі у 2014 році за участю учнів Красноставської ЗОШ проведено дослідження останків невідомого солдата, який загинув наприкінці 1944 року. За результатами пошуково-польових робіт та опитування старожилів села було з'ясовано, що останки невідомого воїна, вірогідно, належать до німецької національності;

– в Ізяславському районі у 2015 році проведено роботу щодо підтвердження місця поховання уродженця Казахстану А.Бозбаєва, який загинув під час визволення району та похований у с.Більчин, перепохований у 50-х роках у м. Ізяслав. У жовтні 2015 року місце поховання відвідали сестри та племінниця;

– поблизу селища Війтівці Волочиського району у весняно-літній період 2013-2014 років фахівцями-пошуковцями та волонтерами-школярами проведено пошуково-польові роботи щодо виявлення непохованих останків воїнів 24-го механізованого корпусу Червоної Армії, що загинули в

оборонних боях 1941 року. У період здійснення ексгумації, депонування непохованих останків воїнів Червоної Армії поблизу селища Війтівці (грудень 2015 року) забезпечено чергування представників правоохоронних органів;

– у будівлі Шепетівського міжшкільного навчально-виробничого комбінату, де до 1941 року містилося районне відділення НКВД, виявлено засипаний і замуrowаний підвал, що потребує археологічних розкопок на предмет виявлення можливих поховань жертв політичних репресій чи інших свідчень злочинів російсько-більшовицького режиму;

– обласною Радою організації ветеранів України спільно з місцевими органами влади організовано обласний конкурс на кращий волонтерський загін «Спадкоємці Перемоги»;

– за результатами пошуково-польових робіт Хмельницьким обласним добровільним, культурно-просвітницьким, правозахисним, благодійним осередком українського товариства «Меморіал» ім. Василя Стуса виявлено невідомі поховання радянських військовослужбовців у с. Війтівці Волочиського, с. Головчинці Летичівського та с. Оринин Кам'янець-Подільського районів, а також поховання німецьких солдатів у с. Цимбалівка Старосинявського району (22 полеглих), с. Оринин (21) та с. Кам'янка Кам'янець-Подільського району (9), м. Кам'янець-Подільський (4).

Найбільшими з них виявилися дослідження понтонного полку у м. Кам'янець-Подільський, поховання у Ізяславському районі та м.Славута, місця поховань розстріляних мирних громадян – жертв Голокосту селища Сатанів Городоцького району;

до п. 4. – у випадках виявлення невідомих місць поховань жертв війни та політичних репресій вжито відповідних заходів охорони громадського порядку і безпеки, цивільного захисту населення. Крім цього розроблено необхідну документацію, наприклад:

– за результатами польових досліджень місць оборонних боїв 1941 року в селищі Війтівці зроблено навігаційну прив'язку, створено карту місцевості та виготовлено науково-проектну документацію з визначенням меж охорони території;

– у місті Старокостянтинів виготовлено історико-архітектурний опорний план, де вказані охоронні зони розміщення пам'ятників жертвам війни та політичних репресій;

до п. 5. – упродовж звітнього періоду фактів несанкціонованих розкопок місць поховань жертв війни та політичних репресій, незаконного зберігання, купівлі, продажу, контрабанди цінностей (предметів), виявлених під час пошуково-польових робіт, не зафіксовано;

до п. 6. – за звітний період здійснено дослідження пам'яток та щойно виявлених об'єктів культурної спадщини – поховань періоду громадянської, Другої Світової воєн, братських могил жертв нацизму, поховань жертв голодомору, могил воїнів, які загинули під час локальних воєн.

Проведено обстеження 416 пам'яток, 130 щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, здійснено їх фотофіксацію. За результатами обстеження паспортизовано 140 пам'яток місцевого значення.

Виготовлену облікову документацію буде передано до Міністерства культури України для внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Наказом управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації від 30.12.2015 року № 208н 23 об'єкти внесено до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини за видом «історія»;

до п. 7. – вагомою подією стала урочиста церемонія перепоховання у травні 2014 року Героя Радянського Союзу А. Дячука з реформаторського кладовища Угорщини (с. Пілішмарот) на територію Хмельницької області (Красилівський район, с. Великі Орлинці). Цій події передувала дворічна робота щодо отримання погодження з Угорщиною та РФ за фінансової підтримки ініціативної групи осіб з числа представників органів влади, депутатського корпусу місцевих рад, підприємницьких структур.

За результатами пошуково-польових та ексгумаційних робіт у 2015 році біля смт Війтівці Волочиського району здійснено урочисте поховання останків воїнів Червоної Армії у братську могилу, розташовану у селі;

до п. 8. – забезпечено реставрацію пам'яток Великої Вітчизняної війни, ремонт і відновлення пошкоджених або зруйнованих пам'ятників та монументів у місцях поховань, що перебувають на державному обліку як пам'ятки культурної спадщини, зокрема:

– у Новоушицькому районі відновлено пам'ятну плиту, на якій викарбовано імена полеглих;

– у Теофіпольському районі проведено заміну огорожі на металеву та встановлено металевий каркас на братській могилі радянських воїнів, яка знаходиться на кладовищі;

– біля с. Западинці у Красилівському районі відбулося відкриття, після реставрації, пам'ятника воїнам, які загинули у 1941-1944 роках;

– у м. Хмельницький спеціалізованим комунальним підприємством «Хмельницька міська ритуальна служба» проведено капітальний ремонт стели «Зірка» на Військовому кладовищі по вул. Кам'янецькій на суму більше 287,9 тис.грн.;

– у с. Залісся-1 Кам'янець-Подільського району проведено обстеження та складено відповідний акт на пам'ятний знак воїнам-односельчанам. У зв'язку з його аварійним станом у 2015 році здійснено заміну знаку на новий;

– у м. Старокостянтинів завершено реконструкцію Меморіалу пам'яті: проведено оновлення мармурових плит з написами імен загиблих радянських воїнів, які визволяли місто від німецьких окупантів у березні 1944 року, впорядковано прилеглу територію, покладено нову бруківку, встановлено нове освітлення, лавки, урни, облаштовано клумби та газони;

– у с. Великий Жванчик Дунаєвецького району проведено ремонтні роботи братської могили жертв фашизму: відновлення стели (цементування), заміна меморіальної таблички та проведення благоустрою прилеглої території;

– у с. Соснівка Дунаєвецького району відкрито оновлений пам'ятник загиблим у війні воїнам-односельчанам;

до п. 9. – забезпечено поповнення та оновлення в закладах освіти і культури експозицій та кімнат бойової слави, тематичних полиць, виставок літератури, присвячених подіям Великої Вітчизняної війни та політичних репресій. У рамках експозицій представлено краєзнавчі матеріали, фотодокументи, солдатські листи рідним, плакати періоду Другої світової війни, фрагменти військової зброї:

– у м. Волочиск поповнено музей військової техніки «під відкритим небом» – Музей Бойової Слави ПАТ «Мотор-Січ» зразками радянських танків Т-34 та Т-55;

– на базі Хмельницького міжшкільного навчально-виробничого комбінату створено музей Героя Радянського Союзу Володимира Вайсера;

– в Городоцькому районному краєзнавчому музеї створено виставку нових музейних експонатів «Пам'ятаємо, перемагаємо – 1939-1945 років»;

– поповнено експозицію Славутського історичного музею новими предметами: «Головні убори Збройних Сил України» та «Пам'ятаймо тих, хто здобув Перемогу»;

– у Хмельницькому районному музеї ім. Л.І. Глібова упорядковано тематично-експозиційну виставку «Україна в період Другої світової війни 1941-1945 років», яка поповнилася 30-ма тематичними експонатами;

до п. 10. – забезпечено упорядкування та утримання у належному стані братських могил та інших існуючих облікованих місць поховань осіб, які загинули під час воєн;

до п. 11. – облдержадміністрація надає відповідне сприяння та активно співпрацює з громадським організаціям, зокрема з Хмельницьким обласним осередком Всеукраїнського товариства «Меморіал» ім. В.Стуса, Хмельницькою обласною організацією Всеукраїнської громадської організації «Закінчимо війну» та ВГО «Український військово-історичний музей», а також спеціалізованим підприємствам з питань реалізації заходів з увічнення пам'яті жертв війни.

Начальник управління
інформаційної діяльності та комунікацій
з громадськістю облдержадміністрації

І. Михайлова